

S. ANASTAZJA
PUSTELNIK FDC

152
PRZETWORY
I DANIA MIĘSNE

SIOSTRY ANASTAZJI

Wydawnictwo WAM

© Wydawnictwo WAM, 2010

Przedmowa:
Andrzej Koziół

Opieka redakcyjna:
Elżbieta Mazur

Korekta:
Barbara Cabała

Projekt okładki, zdjęcia
i opracowanie graficzne:
Andrzej Sochacki

ISBN 978-83-7505-565-8

WYDAWNICTWO WAM
ul. Kopernika 26 • 31-501 Kraków
tel. 12 62 93 200 • faks 12 42 95 003
e-mail: wam@wydawnictwowam.pl
www.wydawnictwowam.pl

DZIAŁ HANDLOWY
tel. 12 62 93 254-256 • faks 12 43 03 210
e-mail: handel@wydawnictwowam.pl

KSIĘGARNIA INTERNETOWA
tel. 12 62 93 260, 12 62 93 446-447
faks 12 62 93 261
e.wydawnictwowam.pl

Drukarnia Wydawnictwa WAM
ul. Kopernika 26 • 31-501 Kraków

Druk i oprawa: COLONEL – Kraków

PRZEDMOWA

Najnowsza książka siostry Anastazji to w znacznej części przepisy na przetwory. Jeszcze nie tak dawno, kilkadziesiąt lat temu, w niemal każdym domu, od wiosny czerwieniącej truskawkami, po późną jesień, trwała krzątanina. W spiżarni przybywało słoików i słoików, kamionkowych garnków z miłą zawartością – przygotowanych na zimę owoców, soków, jarzyn, grzybów, nawet klarowanego masła (przepis na nie podaje siostra Anastazja), nawet podwieszonego u powały sadła. I było niemal jak w wierszu Wincentego Pola:

*W bród wszystkiego jest w komorze
Czy w krajance, czy w gomółce,
Jest w serniku ser na półce.
Wiszą kumpie i wędliny,
I półgęski, i świniny.
Obok w długich żerdziach ryby;
Z siatki pachną leśne grzyby.
A kwas czysty miasto wody,
W lochach stoją białe miody,
Wódki, starki i nalewki,
I rok cały lód przeleży.*

Jednym słowem – prawdziwa domowa Szlارafia, Kukania, kraina obfitości, jednak

terytorialnie rozproszona – bo w starej Polsce mieliśmy i komorę, i sernik, i lochy wreszcie, a przecież nie wolno zapominać o strychu, o apteczce – a raczej o apteczkach, o „koczenicy szafiastej”, w której przechowywano cenniejsze od złota przyprawy, często przywożone z Gdańska.

Jak powinna wyglądać dobra spiżarnia? Zagłębmy do „Poradnika dla gospodyń wiejskich i miejskich” pana P. E. Leśniewskiego z roku 1838:

Dobra spiżarnia powinna być raczej ciemna jak widna, powietrze w niej wolno krążyć powinno: okno obrócone ku północy w lecie gęstą siatką drucianą zasłonię. Sklepienie zawsze będzie lepsze jak połap z tarcic lub sufit tynkowany. W bardzo porządnym spiżarniach wisi na środku u sklepienia, na kształt wielkiej latarni, klatka z gęstej siatki drucianej (...) jeden bok na zawiasach otwiera się i szczelnie zamyka; w środku tej klatki zawieszona jest koło żelazne z haczykami do wieszania na niem mięsa, które tam jako w powietrzu, zewsząd wolno, dobrze się zachowuje i muchom nie jest dostępnem. (...) Wreszcie spiżarnia powinna być sucha; mieć posadzkę dobrą bez najmniejszych szpar;

ani dziur, iżby ani owady gnieździć się gdzie nie miały, ani myszy i szczury przystępu nie znalazły. Nic nie ma bezpośrednio leżeć na ziemi, ale na postumentach, legarach, półkach i naczyniach złożone.

Spizarnia powinna być sucha, chłodna i często przewietrzana – dopowiada o wiele młodsza Maria Monatowa w o wiele młodszej „Uniwersalnej książce kucharskiej”. – *Dobrze jest dla utrzymania w niej świeżego powietrza wypalać co tydzień zwykłą siarką. Wytwarzający się kwas siarkowy niszczy pleśń i gnijące wyziewy.*

Było tak, jak pisał Zygmunt Gloger:

W każdym dawnym dworze polskim znajdowała się osobna izdebka, służąca na schowanie korzeni kuchennych, przysmaków, konfitur, soków, wódek, likworów i lekarstw domowych. Znana gościnność Polaków i skrzętność dawnych gospodyń wymagała miejsca zamkniętego na pomieszczenie przysposobionych zapasów kuchennych, a zwierchnictwo patriarchalne ziemianina nad liczną czeladzią domową i gromadą wiejską, przy narodowym zamięłowaniu kobiet polskich do leczenia chorych, dawało spizarni podręcznej cechę istotnej apteczki. Wówczas po miasteczkach nigdzie jeszcze nie było lekarzy ani

aptek, a do większych miast nie było kolei ani dróg szosowych. Znakomite panie, a nawet małżonki książy trudniły się robieniem zapasów do spiżarni i apteczki domowej. Księżna Anna, synowa św. Jadwigi, własnoręcznie trudniła się co jesień smażeniem i przyprawą owoców, które następnie rozdawała ubogim, słabością złożonym osobom.

Jednak nie wszystkie wiktuały przechowywano w domu. Poza nim, ale w pobliżu kuchni, wznoszono „szubienicę” i budowano sernicę, przez Wincentego Pola nazwaną sernikiem. Sama kuchnia też często zajmowała osobny budynek – żeby niezbyt miłe kuchenne wonie nie rozprzestrzeniały się w domostwie.

Na „szubienicy” kruszało ptactwo, kruszała zwierzyna, a sernica... Sernica była zazwyczaj taka sama jak w Soplicowie – mały budynek na palu, przypominający gołębnik.

*Stała w ogrodzie, prawie pod samym parkanem,
O który się opierał Ryków swym trójgranem,
Wielka, stara sernica, budowana w kratki
Z belek na krzyż wiązanych, podobna do klatki.
W niej świeciły się białych serów kopy;
Wkoło zaś wahały się suszące snopy*

*Szabwiji, benedykty kardy, macierzanki,
Cała zielna domowa apteka Wojszczanki.
Sernica w górze miała wszere sążni półczwarta.
A u dołu na jednym wielkim słupie wsparta
Niby gniazdo bocianie...*

Nieodzowne wydaje się małe wyjaśnienie – otóż sery, najwycyżajniejsze, białe, o sercowatym kształcie, suszono, uprzednio nacierając je solą. Jeszcze pamiętam ich smak – ostry, drażniący, pamiętam jeszcze ich nadzwyczajną kruchość...

Poza domem kopcowano też ziemniaki, poza domem, zatopione w stawach, zimowały ogórki. Kapustę – dopiero w drugiej połowie XIX wieku szatkowaną – kiszono nie tylko w beczkach i kłodach, ale także w dołach zwanych skałbunami. Jak pisał Bohdan Baranowski:

Doły do kiszienia były okrągłymi jamami, głębokimi na około 1,5 – 2 m, wewnątrz wykładanymi gliną i słomą. Boki okładano liśćmi z kapusty, następnie kładziono główki, które ubijane były bosymi nogami i zalewane wodą. Soli do tego rodzaju czynności nie używano. Doły zakrywano deskami, na które kładziono grubą warstwę liści

i zasypywano ziemią. Kapusta w dołach pozostawała aż do wiosny. Potrzebna była na przednówku. Smak tej kapusty był znacznie gorszy niż kiszonej w beczkach. Mimo to wśród najstarszych mieszkańców wsi snują się jeszcze wspomnienia o specjalnych właściwościach tej kapusty. Wiosną wydawała ona już dość nieprzyjemny zapach, ale jednocześnie miała jakoby posiadać nadzwyczaj zdrowotne i odżywcze właściwości. Również beczki kiszonej kapusty, być może dla nabrania takich wartości, często zakopywano.

A w domu była jeszcze piwnica i był strych. W piwnicy, zanurzone w piasku, drzemały jarzyny, stały w piwnicznym chłodzie beczki, przynajmniej z piwem, jeżeli nie z zacniej- szymi trunkami, jak w Soplicowie:

*Gerwazy przypomina starodawne czasy:
Każe sobie podawać od kontuszków pasy
I nimi z Soplicowskiej piwnicy dobywa
Beczki starej siwuchy, dębniaku i piwa.*

Ba, jak się później okazało, w Soplicowskich piwnicach zalegał w kufach także spirytus i ksiądz Robak kazał go podać rosyjskim jegrom – zamiast siwuchy.

A strychy? Wakacyjny strych mojego dzieciństwa pachniał przede wszystkim sianem, ale także ziołami, także jabłkami. Powiązane w pęczki, wisiały dziurawce, centurie i jakieś zioła nieznanne, a pożyteczne, zbierane z zachowaniem zielarskich tajników, przepisów dziedziczonych po matkach i babkach – a to na nowiu, a to z samego rana, a to w południe. Ojciec, który pamiętał pierwszą wojnę, nawet letni rosyjski atak na wieś w 1914 roku, opowiadał o podwójnych ścianach na strychu. Za deskami, w sianie drzymały zapasy, ukryte nie tyle przed Rosjanami, co przed swoimi – żołnierzami cesarsko-królewskiej armii.

Strych, przepastny i ciemny, krył nieprzebraną ilość zbędnych przedmiotów i różnych szpargałów (...) – pisała Elżbieta Kowecka w znakomitej książce „W salonie i w kuchni”. – Na strychu – prawda – przechowywano też niektóre zapasy, w specjalnych siatkach rozwieszano bochny chleba pieczone raz na tydzień, trzymano mąkę, kaszę, a także jabłka zsypywane w skrzynie (...), Czasem, obok zapachu jabłek, pachniało na strychu miodem, gdy jakiś zabłąkany rój pszczoły znalazł tu sobie schronienie. „Pszczoly w domu – to szczęście, to

dobrytek, więc nikt ich nie rusza”, pisał Kazimierz Chłędowski, który odwiedzając pewien gościnnie dwór w okolicach Kutna zauważył na suficie ogromną plamę, gdyż „miód do salonu przeciekał”.

Na strychu suszyły się ryby, przechowywane na czas postu, ale suszył się także bulion – wywar z mięsa gotowany tak długo, że aż doprowadzony do stałej postaci, co niekiedy kończyło się fatalnie. *Co kilka lat gotowano (...) wyborny bulion na domową potrzebę (...), wlewano w formy, a po zastygnięciu kładziono krążki w pętlę z warkocza słomianego i wieszano na strychu u pułapu – pisała we „Wspomnieniach” Maria z Mohrów Kietlińska. – Jakież pewnego razu było moje przerażenie, kiedy wydelegowana do sprawdzenia, czy krążki są już dostatecznie twarde, spostrzegłam jak z pętli słomianych jakby wstęgą brunatnej barwy lał się kosztowny bulion na polepę strychu. Polepa wprowadziła czysto zmięciona była, lecz szkoda była znaczna. Widocznie bulion nie był dostatecznie wygotowany, a może upał był powodem katastrofy. Tak to najlepszej, najprzeznieszej nieraz gospodyni przytrafić się może jakieś niepowodzenie.*

Nie wróćą dawne czasy – komór, piwnic i strychów pełnych zapasów, a stare przepi-

sy wydają się już tylko anachroniczną językową osobliwością, na przykład podawany przez pana Mikołaja Reja sposób na przygotowanie ćwikły z chrzanem:

Nuż ćwikielki w piec namotawszy, a dobrze przypiekłszy, nadobnie ochędożyć, w talerzyki nakrajać, także w faszeczkę ułożyć i chrzanikiem, co najdrobniej ukrążawszy przetrząsnąć, bo będzie długo trwała, także koprem włoskim, trochę przetłukszy, przetrząsać, a octem pokrapiać, a solą też trochę przesalać, tedy to jest tak osobny przysmak.

Na szczęście jest siostra Anastazja – łącznik pomiędzy dawnymi a nowymi czasy. Jej przepisy na przetwory – także na buraczki z chrzanem – napisane prostym, współczesnym językiem, są użyteczne i smakowite, więcej – pozwalają na rozkoszowanie się dziełem własnych rąk, przetworami, które w słoikach i słojach będą czekały na zimę...

Andrzej Koziol

SIOSTRA ANASTAZJI RADZI:

1. Na przetwory należy dobrać owoce i warzywa zdrowe, jędrne, nieprzejrzałe, najlepiej świeżo zebrane.
2. Wszystkie warzywa i owoce przeznaczone na przetwory koniecznie dokładnie oczyścić i umyć pod bieżącą wodą. Do mycia stosować naczynia nieuszkodzone, nieobite, bez odprysków i śladów rdzy.
3. Do przechowywania przetworów należy używać słoików bez pęknięć i wyszczerbień z zakręcanymi, nieuszkodzonymi wieczkami.
4. Słoje, słoiki, butelki przeznaczone do przechowywania przetworów koniecznie muszą być dokładnie umyte i wyparzone.
5. Na dżemy i konfitury wybieramy małe słoiki i napełniamy gotowym przetworem do ok. $\frac{1}{2}$ cm od jego górnej krawędzi.

6. Jednorazowo na przygotowanie dżemu lub konfitury stosujemy nie więcej niż 2 ½ kg owoców.
7. Konsystencję dżemu (lub konfitur) sprawdzamy, wykładając na zimny spodeczek jego niewielką ilość. Jeżeli krzepnie, to znaczy, że jest dobrze odparowany i jest gotowy do przełożenia do słoików. Jeżeli się rozlewa i jest rzadki – należy przedłużyć proces smażenia, aż do uzyskania pożądanej gęstości.
8. Słoiki z przetworami pasteryzuje się przez ich gotowanie w dużym garnku, którego dno wyłożone jest płótnem lub specjalną dziurkowaną wkładką. Słoiki ustawia się w odstępach, aby gorąca woda między nimi swobodnie przepływała. Słoiki ustawia się w garnku z gorącą wodą tak, by były zanurzone w wodzie do $\frac{3}{4}$ ich wysokości. Po skończonej pasteryzacji ostrożnie wyjmujemy słoiki i stawiamy luźno na ście-

reczce do czasu przestygnięcia. Szczelność sprawdzamy na drugi dzień.

9. Gotowe przetwory należy przechowywać w miejscach suchych i przewiewnych (spizarnia, piwnica). Co pewien czas należy sprawdzać, czy na powierzchni przetworu nie pojawił się nalot lub banieczki gazu, świadczące o fermentacji. Wtedy przetwory, jeżeli to możliwe, należy przeznaczyć do jak najszybszego spożycia.
10. Z grzybów przeznaczonych do marynowania zbieramy tylko te, co do których mamy pewność, że są jadalne!
11. Nie kupujemy grzybów będących mieszanką różnych gatunków i trudnych do odróżnienia.
12. Podczas przygotowywania posiłków z użyciem surowych jaj – bezwzględnie należy pamiętać o ich dokładnym wymyciu, a nawet sparzeniu skorupki.

13. W rozdziale poświęconym przygotowaniu posiłków, kilka przepisów zaleca użycie masła klarowanego, które nie przypala się nawet w bardzo wysokiej temperaturze, nadaje się do zup, smażenia warzyw, ryb, delikatnych mięs, naleśników czy placków. Również nadaje się do wypieków ciast z dodatkiem masła. Potrawy z użyciem masła klarowanego uzyskują wyjątkowy smak i aromat. Poza tym masło klarowane jest bardzo zdrowe i odżywcze.
14. W przepisach na marynaty do sporządzenia zalewy podano ocet winny 6% lub 10%. Jednak wybór stężenia octu oraz jego gatunku należy do Czytelnika i jego upodobań smakowych.
15. Jak domowym sposobem uzyskać masło klarowane – patrz poniżej. Najlepiej przygotować jego większą ilość, ponieważ przechowywane w lodówce – nawet przez kilkanaście tygodni – nie psuje się i nie jełczeje.

MASŁO KLAROWANE

Kilka kostek masła (najlepiej świeżego, o jak najmniejszej zawartości oleju roślinnego) włożyć do dużego garnka i wolno podgrzewać. Gdy całkowicie się rozpuści – zmniejszyć temperaturę. Na jego powierzchni utworzy się piana (zawiesina z białka), którą należy pracowicie i dokładnie zbierać łyżką cedzakową dotąd, dopóki nie uzyskamy prawie czystego płynu o żółtym zabarwieniu. Następnie odstawiamy na chwilę płynne masło do czasu, aż pozostałe „zanieczyszczenia” opadną na dno. Wtedy ostrożnie zlewamy płyn do szerokiego naczynia (najlepiej miski) uważając, by nie przelać części zanieczyszczonej. Tak otrzymane czyste masło schładzamy w lodówce i dzielimy nożem na porcje, wykorzystując w miarę potrzeby.

PRZETWORY OWOCOWE

DŻEM MALINOWY

Składniki:

*1 kg malin
ok. 20 dag cukru*

Wykonanie

Maliny oczyścić, umyć, wymieszać z cukrem. Przełożyć do naczynia i lekko gotować. Po chwili przestudzić, przetrzeć przez sitko i dalej gotować do zgęstnienia masy. Gorące nakładać do słoików. Pasteryzować przez ok. 10 min.

Słodki dodatek do pieczywa, herbaty, ciast, kremów, koktajli i galaretek.

GRUSZKI W ZALEWIE ŁAGODNEJ

Wykonanie

Gruszki obrać, przekroić, wydrążyć gniazda nasienne i na chwilę zanurzyć w wodzie z sokiem z cytryny. Zagotować wodę z cukrem, goździkami i cynamonem. Przełożyć gruszki do wrzącego syropu i gotować przez ok. 3 min do momentu, aż będą „szkliste”. Następnie wyjąć gruszki z syropu i przełożyć do słoików. Do syropu dodać ocet i ponownie zagotować. Zalewą zalać gruszki. Dokładnie zakręcone słoiki gotować przez ok. 20 min. Przechowywać w suchym i chłodnym miejscu.

Gruszki najczęściej wykorzystuje się do przyrządzania zimowych deserów i ciast.

Składniki:

*1 kg gruszek
sok z 1 cytryny*

ZALEWA

Składniki:

*½ l wody
30 dag cukru
kilka goździków
1 laska cynamonowa
½ l octu winnego 6%*

PRZETWORY WARZYWNE

CZOSNEK MARYNOWANY

Składniki:

50 dag czosnku
1 łyżeczka suszonego estragonu (na 1 słoik)
bazylia
oliwa (na 1 słoik 1 łyżeczka)

ZALEWA

Składniki:

½ l wody
5-6 łyżek octu winnego
2 płaskie łyżeczki soli
2 łyżki cukru

Wykonanie

Czosnek dokładnie oczyścić, sparzyć wrzątkiem i przelać zimną wodą. Na dno każdego słoika wsypać estragon, odrobinę bazylii i wypełnić słoik czosnkiem. Z wody, octu, cukru i soli przygotować zalewę, doprawić wg smaku, zagotować i przestudzoną zalać słoiki z czosnkiem. Do każdego słoika dodać 1 łyżeczkę oliwy. Szczelnie zakręcić i pasteryzować przez ok. 10-15 min.

*Doskonały
dodatek
do mięs
na zimno.*

SALATKA Z CUKINII Z MARCHEWKĄ

Wykonanie

Cukinie umyć, poszatkować, posolić i zostawić na ok. 3 godz. Cebule obrać i pokroić w kostkę. Czosnek drobno posiekać. Marchewkę zetrzeć na tarce o grubych oczkach. Odcisnąć cukinię i dodać do pozostałych składników. Wymieszać z przestudzoną zalewą. Napełnić stoiki. Dobrze zakręcone gotować przez ok. 15 min.

Składniki:

2 ½ kg młodej cukinii
30 dag cebuli
3 ząbki czosnku
1 średnia marchewka
2-3 łyżki drobno posiekanej
natki pietruszki
sól

ZALEWA

Składniki:

½ szklanki octu winnego 10%
½ szklanki wody
½ szklanki oliwy
½ szklanki cukru

OGÓRKI KONSERWOWE Z CURRY

Składniki:

*ogórki – dowolna ilość
łodygi zielonego selera
ziarna gorczycy
cebula*

ZALEWA

Składniki:

*3 szklanki wody
½ szklanki octu 10%
25 dag cukru kryształu
½ łyżki soli
2 łyżeczki przyprawy curry*

Wykonanie

Ogórki oczyścić, obrać, przekroić wzdłuż (większe na 4 części). Na dno każdego słoika włożyć kawałek łodygi selera, kilka ziaren gorczycy oraz plasterki obranej cebuli, napełnić słoiki ogórkami.

Przygotować zalewę z podanych składników, zagotować i gorącą zalać ogórki w słoikach. Zakręcić szczelnie i pasteryzować przez ok. 3 min.

PRZETWORY Z GRZYBÓW

BOROWIKI MARYNOWANE

Składniki:

dowolna ilość borowików

ZALEWA

Składniki:

3 szklanki wody

1 szklanka octu 10%

2 cebule

1 łyżka soli

1 łyżka cukru

1 nieduża marchewka

kilka ziaren ziela angielskiego

kilka listków laurowych

kilka ziaren gorczycy

Wykonanie

Składniki zalewy zagotować. Grzyby oczyścić i zagotować do miękkości. Przełożyć do słoików i zalać zalewą, dobrze zakręcić i pasteryzować przez ok. 10 min.

Można podawać jako samodzielną przekąskę, jako dodatek do sałatek, mięs, pieczywa, serów, makaronu, kaszy.

DANIA

ROLADA Z INDYKA Z SEREM FETA I SUSZONYMI POMIDORAMI

Składniki:

1 ½ kg piersi z indyka (filet)

1 opakowanie sera feta

1 mały słoik suszonych pomidorów w oliwie

kilka listków świeżej bazylii

oliwa

pieprz

sól

Wykonanie

Filet doprawić i rozbić tak, by powstał duży płąt mięsa. Ser rozetrzeć z niewielką ilością oliwy z suszonych pomidorów i drobno posiekaną bazylią. Rozprowadzić równomiernie na powierzchni mięsa, następnie ułożyć pokrojone pomidory. Całość zwinąć w rulon, związać sznurkiem, posmarować oliwą i zawinąć w folię aluminiową. Piec w temperaturze ok. 180 st. C przez ok. 40-50 min. Pod koniec pieczenia zarumienić roladę, zdejmując folię.

*Roladę podawać pokrojoną w plastry.
Z powstałego wywaru przygotować sos
z mąki i słodkiej śmietany.*

GOLONKA GOTOWANE

Wykonanie

Oczyszczone i opłukane golonka włożyć do garnka z wrzącą wodą, 2 cm od dna naczynia, dodać przyprawy i warzywa. Gotować do miękkości na wolnym ogniu. Pod koniec gotowania dodać piwo i jeszcze dusić pod przykryciem przez ok. 20 min.

*Podawać na gorąco z ziemniakami
lub pieczywem, z chrzanem, musztardą
i szklanką jasnego piwa.*

Składniki:

*5-6 małych golonek
2 marchewki
2 pietruszki
2 cebule
1 mały seler
½ l piwa
1 liść laurowy
kilka ziaren ziela angielskiego
pieprz
sól*

SPIS TREŚCI

Przedmowa.....	5
Siostra Anastazja radzi:	14

PRZETWORY

PRZETWORY OWOCOWE

Soki	23
Agrest w syropie	24
Dżem agrestowy.....	25
Aronia z jabłkiem i gruszką	26
Konfitury z aronii	27
Sok z aronii.....	28
Dżem z dyni.....	29
Dynia marynowana	30
Dynia w syropie	31
Dżem brzoskwiniowy	32
Konfitury z brzoskwini	33
Dżem malinowy.....	34
Maliny w soku własnym	35
Gruszki marynowane.....	36
Gruszki w zalewie łagodnej	37
Konfitura z wiśni.....	38
Wiśnie w syropie.....	39
Konfitura z róży.....	40

Płatki róży ucierane	41
Jabłka na szarlotkę.....	42
Jabłka papierówki	43
Jabłka tarte.....	44
Szara reneta	45
Dżem jabłkowo-malinowy	46
Dżem śliwkowo-migdałowy	47
Dżem śliwkowo-orzechowy	48
Śliwki z orzechami	50
Śliwki konserwowe	51
Powidła śliwkowe	52
Dżem truskawkowo-malinowy	53
Truskawki w syropie	54
Dżem z czarnej porzeczki.....	55
Dżem z czerwonej porzeczki	56
Pigwa w syropie.....	57
Konfitury z bruszniczy	58
Konfitury z derenia.....	59
Konfitury z żurawiny.....	60
Dżem wielowocowy	61
Konfitury z jeżyn	62

PRZETWORY WARZYWNE

Szczaw.....	65
Botwinka	66
Buraczki czerwone marynowane.....	67
Buraczki czerwone z chrzanem	68

Buraczki czerwone z cukinią	69
Buraczki czerwone z czosnkiem	70
Cebulka marynowana z marchewką	71
Czosnek marynowany	72
Szpinak z czosnkiem	73
Fasolka szparagowa	74
Groszek z marchewką	75
Groszek zielony	76
Kalafior marynowany	78
Kapusta kiszona solo	79
Kapusta kiszona z marchewką	80
Sałatka z białej kapusty i zielonych pomidorów	81
Sałatka z białej kapusty	82
Sałatka z kapustą	83
Sałatka z cukinii kolorowa	84
Sałatka z cukinii z marchewką	85
Sałatka z cukinii i zielonych pomidorów	86
Sałatka z cukinii z papryką	87
Sałatka z cukinii	88
Koreczki ogórkowe z kolendrą	89
Koreczki ogórkowe z nacią selera	90
Mizeria ogórkowa	91
Ogórki kiszone	92
Ogórki konserwowe łagodne	94
Ogórki konserwowe ostre	95
Ogórki konserwowe z curry	96
Sałatka z ogórków	97
Przecier ogórkowy	98

Pikle z ogórków.....	100
Sałatka z patisonami	101
Patisony marynowane.....	102
Papryka marynowana	104
Papryka w keczupie	105
Pasta paprykowa	106
Papryka w sosie.....	108
Sałatka paprykowa z pieczarkami.....	109
Sałatka paprykowa	110
Sałatka paprykowa z pomidorami.....	111
Pomidory marynowane.....	112
Pomidory w przecierze.....	113
Przecier pomidorowy	114
Sałatka pomidorowa	115
Sos pomidorowo-jarzynowy.....	116
Sos pomidorowy	117
Sałatka pieczarkowa	118
Sałatka warzywna	119
Jarzyńka sałatkowa	120
Leczo	121
Korniszony ze śliwek węgierek	122

PRZETWORY Z GRZYBÓW

Podgrzybki marynowane z marchewką.....	125
Borowiki marynowane.....	126
Grzyby solone	127

Kurki w marynacie.....	128
Maślaki marynowane.....	129
Opieńki marynowane	130
Opieńki z cebulą.....	131
Pieczarki konserwowe.....	132

DANIA

POTRAWY Z DROBIU

Indyk w cebuli	137
Potrąwka z indyka	138
Rolada z indyka z morelami i śliwkami.....	139
Rolada z indyka z serem feta i suszonymi pomidorami	140
Roladki z indyka z serem pleśniowym	141
Filet z indyka z szynką	142
Kaczka nadziewana wątróbką	143
Filet z kurczaka z kapustą	144
Filet z kurczaka faszerowany kurkami	145
Kotleciki z kurczaka mielonego.....	146
Kurczak nadziewany cytryną.....	147
Kurczak w krakersach	148
Kurczak z kokosem	149
Kurczak z orzeszkami	150
Kurczakowa fantazja.....	151

Kurczakowe kule nadziewane serem i boczkiem.....	152
Rolada drobiowa	153
Roladki drobiowe z brokułami	154
Udka pieczone	155

POTRAWY Z MIĘSA

Bitki wołowe panierowane.....	159
Bitki wołowe	160
Golonka gotowane	161
Karczek pieczony w całości	162
Karczek w sosie sojowym.....	163
Karczek z ananasem	164
Królik duszony z warzywami.....	165
Królik pieczony	166
Królik w potrawce	168
Królik w śmietanie	169
Paluszki mięsne w sosie warzywnym.....	170
Pasztet z grzybami	172
Pasztet ze śliwkami	173
Pieczeń wieprzowa z marchewką.....	174
Pulpety zapiekane w sosie koperkowym	175
Rolada z boczku nadziewana kurczakiem... ..	176
Rolada z karczku faszerowana kapustą	178
Rolada z karczku faszerowana szpinakiem .	180
Rolada z karczku i mięsa drobiowego	181
Rolady z płatów wołowych.....	182

Sakiewki schabowe	183
Schab faszerowany w galarecie	184
Serduszka w sosie koperkowym.....	185
Wieprzowina z serem.....	186

POTRAWY Z RYB

Łosoś zapiekany w żółtym serze	189
Karp w galarecie.....	190
Szczupak w galarecie	191
Szczupak gotowany	192
Szczupak smażony.....	194
Śledzie z cebulką.....	195
Śledzie w sosie mlecznym.....	196
Ryba po królewsku	198
Alfabetyczny spis przetworów i dań	201